

Запотічна М.І.

аспірант,

Національний університет «Львівська політехніка»

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛКИ ПРОГРАМ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ДЛЯ КОРИННОГО НАСЕЛЕННЯ КАНАДИ

У Канаді налічують близько 750 грантів та стипендій в освітній галузі для представників корінних жителів. Їх пропонують університети, коледжі, приватні та громадські організації, окремі індивіди тощо, які забезпечують фінансову підтримку навчання представників корінного населення.

На додаток до державних, громадських та приватних програм фінансування освіти, існує велика кількість програм та центрів підтримки навчання корінних жителів, що пропонуються в окремих коледжах та університетах Канади і забезпечують консультаційну, академічну та психологічну підтримку студентів, допомагаючи подолати особисті бар'єри на шляху до успішного навчання. Такі програми діють, наприклад, в Університеті Манітоби (англ. University of Manitoba) та в Університеті Саскачевану (англ. University of Saskatchewan) тощо. У НорКвест коледжі (англ. NorQuest College) провінції Альберта поряд з програмами академічної та психологічної підтримки студентів корінного походження діє програма старійшин (англ. Aboriginal Elders), в рамках якої студенти мають змогу поспілкуватися із представниками корінного походження похилого віку, отримати духовне наставництво та взяти участь у групах зцілення (англ. healing circles). Коледж має спеціально виділену кімнату, у якій проводять такі заходи [2].

У сучасній канадській педагогічній літературі існує чимало досліджень, присвячених вивченню питання відповідності програм вищої та професійної освіти, що пропонуються коледжами та університетами для корінних жителів країни, освітнім принципам народної педагогіки. На думку Дж. Ворд (J. Word), причинами низької репрезентативності студентів корінного походження у закладах професійної та вищої освіти є невідповідність навчальних програм основним принципам народної педагогіки корінних жителів [3].

Ефективне навчання корінних жителів можливе при забезпеченні відповідності системи освіти основним принципам, характерним освітнім традиціям корінних народів: цілісності, неперервності, експериментальності навчального процесу, культуровідповідності та духовності освітніх програм, участі спільноти та осіб похилого віку у навчанні студентів, а також інтеграції традиційних елементів народної педагогіки корінних жителів у сучасну систему освіти Канади. Як показали результати виконаного дослідження, різні навчальні заклади забезпечують лише декілька принципів, однак не всі. Зокрема, Університет Британської Колумбії (англ. The University of British

Columbia) спільно із Будинком навчання перших націй (англ. First Nations House of Learning) пропонують різноманітні програми, що є культуровідповідними та залучають якомога більшу кількість представників корінного населення до викладацько-професорського складу. Проте, програми не забезпечують цілісного підходу до освітнього процесу; експериментальне навчання пропонується лише в рамках освітніх програм підготовки спеціалістів із лісництва та культурології індіанців. Лише декілька програм пропонують навчання рідною мовою корінних жителів. Жодна з програм не пов'язана із духовністю та світоглядом корінних жителів, а навчальний процес та оцінювання навчальної діяльності здійснюється за допомогою євроцентристських моделей освітнього процесу, таких як традиційні усні та письмові перевірки засвоєних знань.

В Університеті Альберти (англ. University of Alberta) в рамках програми «Дослідження корінних народів» (англ. Native Studies) значна увага приділяється вивченню та відродженню мов корінних жителів, а також існують численні програми психологічної підтримки студентів, однак, на думку Дж. Ворд, таке навчання не можна вважати цілісним, оскільки воно зосереджується на розвитку інтелектуальних здібностей студентів, а програми духовного та емоційного розвитку, пропонуються студентам у час, вільний від занять [3].

Університет Калгарі (англ. University of Calgary) пропонує навчальну програму спеціальності «Міжнародна освіта корінних жителів» (International Indigenous Studies), що укладена з урахуванням традиційного світогляду корінних жителів та європейської системи освіти. Для студентів-представників корінного походження пропонуються культурні програми розвитку, що охоплюють різноманітні традиційні ритуали і церемонії корінних жителів, такі як спільне куріння люльки, практичні семінари зі встановлення вігваму, чайні церемонії тощо. Загалом, на думку науковців, навчання упродовж перших двох років можна вважати цілісним, тобто таким, що спрямоване на розвиток інтелектуальної, фізичної, духовної та емоційної сфер розвитку особистості, вагоме місце у навчальних програмах відводиться здобуттю практичного досвіду, представники похилого віку виступають менторами професорів, що викладають предмети цієї спеціальності.

Приватний навчальний заклад «Культурний коледж Маквасіс» (англ. Macwacis cultural college), розташований у провінції Альберта, є одним із перших навчальних закладів професійної освіти, що був відкритий у 1974 р. та керується виключно представниками корінних жителів [3]. Однією із переваг коледжу є те, що пропонуючи цілісний та культурологічний підходи до навчання корінних жителів країни, коледж готує студентів до працевлаштування як у спільноті корінних жителів, так і поза її межами. Навчальні програми характеризуються цілісним підходом до викладання предметів, мають практичне спрямування, засновані на світогляді корінних жителів, а серед викладачів коледжу є

чимало представників спільноти та осіб похилого віку, які беруть активну участь у розробці навчальних програм. Хоча навчання у коледжі можна охарактеризувати високим рівнем культуровідповідності, програми навчального закладу базуються лише на цінностях та традиціях спільноти Хоббема (англ. Hobbema).

Університет Торонто пропонує програму, спрямовану на вивчення корінного населення Канади, його духовності, традицій, церемоній, мистецтва, традиційної медицини. Практичне спрямування мають курси мов корінного населення, а також два дослідницькі проекти, які студенти повинні виконати упродовж навчання. Представники спільнот корінних жителів відіграють важливу роль у навчанні студентів, пропонуючи підтримку та навчаючи їх основам народної педагогіки. В університеті працює відома в Канаді письменниця та поетеса Лі Маракл (Lee Maracle), представниця корінного населення, яка викладає курси північноамериканського театрального мистецтва корінних жителів, а також викладення думки та вираження, характерного для корінних народів континенту.

Отже, навчальні заклади вищої та професійної освіти на території усієї Канади пропонують різноманітні програми та спеціальності для корінних жителів країни, однак вони відрізняються за рівнем залучення корінних жителів до процесу освіти і забезпечення основних принципів успішності навчання представників корінного населення. Більшість навчальних закладів пропонують академічну та психологічну підтримку студентам корінного походження, однак репрезентативність корінного населення серед викладацького складу чи в управлінських органах навчальних закладів є обмеженою. На думку канадських науковців [1], [3], показники здобуття вищої та професійної освіти серед представників корінного населення підвищуються за умови впровадження у навчальний процес елементів народної педагогіки, що базується на світогляді корінних жителів, та залученні корінних жителів до розробки навчальних програм.

Список використаних джерел:

1. Mendelson M. *Aboriginal Peoples and Postsecondary Education in Canada* / M. Mendelson. – Caledon Institute of Social Policy, 2006. – 52 p.
2. NorQuest College. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.flickr.com/photos/norquestcollege/sets/72157631519466958/>.
3. Ward J. *Grounding Curriculum and Pedagogies in Indigenous Knowledge and Indigenous Knowledge Systems* / J. Ward. – Integrated Studies project submitted in partial fulfillment for the degree of Master of Arts. – Athabasca University, AB. – October, 2010. – 93 p.